
MEMÒRIA ÀREA DE MUSEUS I MONUMENTS 2023

**MINISTERI DE CULTURA, JOVENTUT I ESPORTS
DEPARTAMENT DE PROMOCIÓ CULTURAL
ÀREA DE MUSEUS I MONUMENTS**

ÍNDEX

Contingut

Índex	2
Objectius.....	2
Activitats realitzades	3
Gestió econòmica i pressupostària.....	7
Annexos.....	8

Objectius

Els objectius de l'Àrea de Museus i Monuments per al 2023 estan relacionats amb els 10 propòsits descrits al Pla estratègic de museus 2017-2023:

- 1.- Actualització dels discursos i creació de noves narratives
- 2.- Replantejament de la presentació de les col·leccions: noves museografies
- 3.- Estratègia digital integral
- 4.- Museus catalitzadors del turisme cultural: nous productes culturals
- 5.- Museus per a la comunitat estratègica de visites
- 6.- Avaluació i investigació del públic
- 7.- Reglamentació dels museus
- 8.- Professionalització dels serveis
- 9.- Els museus andorrans al món. Projectes de col·laboració internacional
- 10.- Un museu nacional per a Andorra

Aquests objectius s'emmarquen en el Pla estratègic de cultura i la nova definició de museus, aprovada per l'ICOM, a la 26a conferència a Praga, agost 2022: *Un museu és una institució sense ànim de lucre, permanent i al servei de la societat, que investiga, col·lecciona, conserva, interpreta i exhibeix el patrimoni material i immaterial. Oberts al públic, accessibles i inclusius, els museus promouen la diversitat i la sostenibilitat. Amb la participació de les comunitats, els museus funcionen i comuniquen èticament i professional, i ofereixen experiències variades per a l'educació, la diversió, la reflexió i l'intercanvi de coneixements.*

Activitats realitzades

1.- OBERTURA DE MUSEUS I MONUMENTS

Els museus gestionats pel Govern han tancat l'any 2023 amb 68.170 visitants, un 13% més que l'any anterior, quan es va assolir la xifra de 60.273 visites.

2023	PLANDOLIT	FARGA	CASA RULL	ESPAI COLUMBA	CASA DE LA VALL	MUSEU DE L'AUTOMÒBIL	POSTAL	ERA DEL RASER
Total	15.590	5.252	2.944	8.144	21.057	9.769	2.655	2.759

Romànic de bat a bat: és el projecte que emmarca l'obertura de les principals esglésies romàniques i el Santuari de Meritxell els mesos de juliol i agost, amb servei de visites guiades gratuïtes. 42.298 persones de múltiples nacionalitats han passat per aquests monuments durant dos mesos.

2023	MERITXELL	LES BONS	CORTINADA	NAGOL	PAL	ENGOLASTERS	CASELLES
Total	18.179	2.218	4.514	792	4.054	4.169	8.372

Enguany s'ha ampliat l'obertura dels monuments romànics amb servei de visites guiades de Sant Miquel d'Engolasters del 2 de febrer al 31 de novembre del 2023; durant aquests mesos han passat 11.562 persones per aquesta església.

2.- PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS

Al llarg del 2023 s'ha dut a terme el projecte didàctic dels museus. Un projecte que va començar amb la recopilació d'informació per poder dissenyar un conjunt de tallers didàctics per a infants de maternal, primària i secundària per a la Casa de la Vall, l'Espai Columba, la Casa Rull, la Casa d'Areny-Plandolit, la Farga Rossell i el Museu Nacional de l'Automòbil. Un cop dissenyats els tallers s'han validat per múltiples professionals, s'han preparat el material i les fitxes per dur-los a terme, s'han fet diverses formacions per als guies culturals que condueixen els tallers i s'ha presentat el projecte a diversos i variats directius i ensenyants d'escoles del país. El projecte didàctic es continuarà desplegant i avaluant al llarg del 2024.

Com l'any passat, durant el 2023 els museus han ofert 3 programacions; 2 temporades del programa *Canya als museus* i una temporada de les *Nits d'estiu als museus*. En total, s'han programat 51 activitats per a tots els museus i en diverses sessions, amb un total de 2.075 assistents. En comparació a l'any 2022, s'han programat 5 activitats menys, però han participat 67 persones més en l'oferta d'activitats.

- *Canya als museus* (de gener a juny del 2023): 947 assistents i 20 activitats en diverses sessions. En aquesta programació s'ha inclòs la 2a edició de les *Jornades d'art romànic* que se celebren a l'entorn de l'Espai Columba per difondre la singularitat d'aquest moviment artístic.
- *Nits d'estiu als museus* (juliol i agost del 2023): 460 assistents i 13 activitats en diverses sessions.
- *Canya als museus* (de setembre a desembre del 2023): 668 participants i 18 activitats en diverses sessions. D'aquesta programació s'ha de subratllar el *Festival del Postal*, un cicle d'activitats que han tingut com a escenari el Museu Postal abans de la seva transformació de físic a digital.
- A més, des de l'Àrea també s'ha organitzat la celebració del Dia internacional de museus (18 de maig) i una presentació de segell en col·laboració amb Correus espanyols, dedicat a una escultura de Judit Gaset Flinch.

3.- MILLORA DELS EQUIPAMENTS CULTURALS

- Realització dels manteniments dels museus i monuments: gestió de neteges, de jardins, de plagues, d'il·luminació, de climatització, de senyalització, de conservació i de seguretat, amb diversos industrials i experts.
- Diversificació dels productes de marxandatge que es venen a les botigues dels museus en col·laboració amb productors locals i empreses especialitzades.
- Modernització amb criteris lumínics i sostenibles de la il·luminació del Santuari Vell de Meritxell.
- Reparació de la senyalització amb monòlits dels museus i monuments i de les plaques Parlapp (projecte de senyalització inclusiva).
- Creació del racó didàctic a la 2a planta del Museu Nacional de l'Automòbil; un espai distès per a famílies.
- Instal·lació de dos recursos olfactius a la biblioteca de Casa d'Areny-Plandolit i a l'Espai Columba per millorar la descoberta sensitiva dels museus.
- Renovació del sistema de climatització de l'Espai Columba.
- Substitució de les catenàries de la Casa d'Areny-Plandolit.
- Producció de dos vitrines per a marxandatge del Museu Nacional de l'Automòbil.
- Aplicació de pintura a diverses zones del Museu Nacional de l'Automòbil.
- Actualització de l'audiovisual del cap de casa de la Casa Rull i sistema d'il·luminació d'aquesta zona de la casa.
- Renovació d'objectes peribles exposats als museus (plantes seques a Casa Rull, etc.)
- Compra de material per a museus (carretons per a projeccions, pantalles, guarda-robes, material fungible per a tallers...).
- Unificació de l'estètica dels números de les audioguies de tots als museus, amb criteris inclusius.

4.- COL·LECCIONS DELS MUSEUS

- Ampliació de la col·lecció filatèlica del Museu Postal amb la compra de segells de temàtica andorrana emesos pels serveis de correus espanyols i francesos. També es participa en la creativitat dels segells de temàtica andorrana, contribuint a dinamitzar el panorama artístic del país.
- Neteja, restauració, retirada i assegurament de múltiples objectes a la Casa d'Areny-Plandolit.

5.- GESTIÓ EQUIP

- Contractació de guies culturals, guies interins d'estiu, a més de la regularització de places de guies i tècnics de museus.

- Formacions de l'equip: l'equip de l'Àrea ha fet formacions sobre Epis, ha assistit a cursos dels diversos itineraris formatius del Departament de Funció Pública, a cursos sobre llenguatge administratiu, a formacions sobre museus, art romànic i didàctica de museus, a càrrec d'un expert de la Universitat de Lleida; sobre el conveni de discapacitats, de seguretat i salut en el treball, d'expedient electrònic i d'història de l'art. A més de la sortida cultural el 20 de novembre a diversos museus francesos.
- Actualització del dossier de guies amb una síntesi de les premisses del lloc de treball.
- Realització de reunions de treball i de coordinació de manera regular per crear sinèrgies i millorar la gestió de l'Àrea.
- Col·laboració amb el Servei d'Ocupació per a la contractació d'una guia de suport a l'església de Santa Coloma.

6.- NOVES MUSEOGRAFIES

- Concepció, disseny i producció de la museografia del Santuari Vell de Meritxell: substitució d'antics plafons i de les reproduccions fotogràfiques dels retaules.
- Digitalització de la col·lecció del Museu Postal per transformar-lo de físic a digital i creació i posada en funcionament de la web www.museupostal.ad, que recull l'essència del museu.
- Milliores museogràfiques al Museu Nacional de l'Automòbil: composició d'una banda sonora al museu inspirada en els vehicles exposats i reubicació de vehicles exposats al museu d'Encamp, en col·laboració amb la propietat dels cotxes.
- Confecció d'un nou plafó de l'àmbit del períple de les pintures de Santa Coloma amb un disseny inclusiu, més entenedor i amb contingut ampliat disponible mitjançant un codi QR.
- Realització d'un moble inclusiu amb la reproducció d'un fragment de les pintures de Santa Coloma i amb una descripció per a persones amb dificultats auditives a l'Espai Columba.
- Des del mes del més de maig s'han detectat problemes d'importància en el funcionament de la maquinària històrica de la Farga Rossell, cosa que ha impossibilitat les demostracions del funcionament del martinet. Aquesta situació ha estat l'inici per al projecte de renovació museogràfica de la Farga, a partir de noves tecnologies, l'actualització del relat, la millora de les instal·lacions amb l'objectiu de generar noves experiències. Aquest projecte es troba en curs; s'espera posar-lo en marxa durant el 2025.

7.- DIFUSIÓ

- Creació, disseny i producció del llibret d'art romànic en col·laboració amb ANISSA.
- Renovació del disseny i el contingut de múltiples fullets i altre material gràfic de museus i monuments.
- Actualització i ampliació de continguts del portal www.museus.ad (48.654 visualitzacions).
- Ús de xarxes socials:
 - Facebook (www.facebook.com/museusdandorra): Dels 5.301 (2022) als 5.339 (2023): la pàgina ha guanyat 38 seguidors i ha generat 1.206 visites el 2023.
 - Twitter (@MuseusAndorra): De 1.509 (2022) a 1.487 (2023). El compte de Twitter ha perdut 22 seguidors.
 - Instagram (museusandorra): Els usuaris a Instagram han passat dels 3.179 del 2022 als 3.443 del 2023. I ha generat 2.217 visites el 2023.
 - Youtube (Museus i Monuments d'Andorra): L'any 2020 l'Àrea va crear un canal de Youtube on s'hi han anat penjant vídeos. Enguany s'han penjat 5 vídeos de promoció. Els vídeos han tingut un total de 73 visualitzacions i s'han subscrit 8 nous seguidors. Actualment, tenim 55 subscriptors al canal i s'han fet 2.369 visualitzacions dels vídeos penjats al Youtube.

- Adaptació d'un vídeo de difusió dels museus emès a les pantalles del servei de bus del país durant el mes d'abril del 2023.
- Col·laboració quinzenal amb la secció *Canya als museus* a Ràdio Nacional d'Andorra.
- Publicació d'anuncis dels museus i monuments en revistes del país i de l'entorn geogràfic espanyol i francès.
- Elaboració de continguts amb talent andorrà i l'empresa Culturàlia d'una sèrie de pòdcasts dedicats als museus del país i a les col·leccions que s'hi conserven.
- Producció d'un anunci del sistema d'hologrames de la Casa d'Areny-Plandolit per al metro de Barcelona, parada Urquinaona.
- Disseny, gestió i buidatge d'enquestes de satisfacció per al públic de museus i monuments de maig a octubre.
- Ampliació dels horaris d'obertura de les esglésies romàniques fins les 19 h, de manera coordinada amb els museus.
- Elaboració de plànols 3D a l'Espai Columba per facilitar la descoberta d'aquest equipament.
- Enviament de correus massius regularment.

8.- COL·LABORACIONS

- Els museus han estat escenari de múltiples actes organitzats per altres institucions, no emmarcades en cap programació: Nit de la Candela a Ordino 3.190 visitants; *Traginers de pulsions* a la Farga Rossell 80 visitants; col·laboració amb el Comú de la Massana per a Andorflora a la Farga Rossell; presentació de la revista *Àgora* a l'Espai Columba amb 38 assistents; espectacle a la Farga Rossell en el marc del Festival *Andorra Crea* amb 45 assistents; presentació del llibre de Claude Benet a la Farga Rossell amb 80 participants, i la jornada de portes obertes a la Casa de la Vall el 28 de desembre amb 117 visitants.
- La Casa Rull ha estat l'escenari del rodatge del film *El mal donat* dirigit per Alfons Casal i Hèctor Mas.
- Els guies culturals i tècnics han fet múltiples visites oficials a demanda del Departament de Protocol als museus i les esglésies romàniques, especialment a la Casa de la Vall i a l'Espai Columba.
- S'ha obert la Casa de la Vall els dies 13 i 14 de març, amb motiu de la celebració del Dia de la Constitució, per demanda de Sindicatura i amb 656 visitants.
- Col·laboració amb d'exposició *Refugiats de cal Pal*, amb la cessió de material i també es col·labora en la propera exposició que es podrà veure al cap de casa de la Casa de la Vall.
- L'Espai Columba ha estat escenari del lliurament dels premis 7 claus del Ministeri d'Educació.
- Es col·labora amb el Comú d'Andorra la Vella per oferir visites a l'Espai Columba i a la Casa de la Vall per als clients de l'Oficina de turisme.
- S'han lliurat múltiples entrades gratuïtes de museus a diversos col·lectius amb motiu d'esdeveniments esportius i/o culturals, i a escoles, entre altres.
- Des de l'Àrea de Museus i Monuments s'encapçala la Taula de museus, una institució on tots els museus del país es coordinen per oferir el programa de les *Nits d'estiu* als museus.
- S'ha reeditat el fullet *L'hàbitat rural* amb la participació de Cal Pal, la Casa Cristo, la Casa Rull i la Casa d'Areny-Plandolit per oferir una imatge global de com es vivia a Andorra abans dels canvis socioeconòmics dels anys 30 del segle XX.
- Col·laboració amb el Departament de Protocol per a l'organització de diverses activitats per a la celebració del Dia de Meritxell.
- Participació de l'Àrea en la candidatura *Testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el copríncipat d'Andorra* a la UNESCO.
- Assistència i participació mensual en la Comissió de Vehicles Antics. Els membres de la Comissió valoren quins vehicles passaran a formar del fons de vehicles clàssics del Museu Nacional de l'Automòbil i també es treballa sobre les importacions de vehicles clàssics.

- La cursa Ironman ha inclòs la Farga Rossell en el seu recorregut i la Casa d'Areny-Plandolit ha acollit una actuació del festival Contradans d'Ordino.
- La Cap de l'Àrea forma part del Consell Assessor de Patrimoni.
- S'ha iniciat una col·laboració amb el col·lectiu artístic La Xarranca que es traduirà en marxandatge artístic, exposicions i activitats.
- S'ha interactuat amb el Departament de Joventut i el Carnet Jove per a diverses iniciatives: activitats gratuïtes per a socis del carnet jove, enregistrament de tic-tocs als museus...
- Es col·labora amb el Comú d'Ordino i el Departament de Patrimoni per a la cessió de l'era de la Casa Rossell per a diverses accions culturals.
- S'ha participat amb Parlapp en l'organització del Festival de cinema per a sords durant el mes de setembre del 2023. Amb 72 assistents a la inauguració que es va celebrar al jardí de la Casa d'Areny-Plandolit.
- S'han fet diverses visites guiades a autoritats i altres col·lectius a Ràdio Andorra.

9.- FORMACIONS

- Organització i realització de classes i visites guiades a museus i monuments del Curs d'informadors turístics (juny 2023). Algunes de les classes també s'han ofert per als guies culturals de l'Àrea.

Gestió econòmica i pressupostària

Ingressos dels museus 2023:

Casa Areny-Plandolit, Museu Postal i exposició patrimonial: 38.286,50 €

Museu Nacional de l'Automòbil: 24.908 €

Farga Rossell: 10.426,50 €

Casa de la Vall: 50.684,50 €

Casa Rull: 4.102,50 €

Espai Columba: 15.798 €

Vendes marxandatge botigues museus: 12.206,96 €

Entrades activitats: 1.170 €

PassMuseus: 9.105 €

Total cobrat Museus: 166.687,96 € (l'any 2022 es va ingressar 150.733,35 €)

Pressupost de l'Àrea de Museus i Monuments del 2023: 638.595,64 €. Del pressupost total, les partides més destacades són Promoció cultural (22680) i Equipament cultural (68100).

Annexos

Adjuntem taules comparatives dels visitants als museus en diversos anys i el desglossament dels visitants a museus per mesos del 2023.

ANY	TOTAL DE VISITANTS ALS MUSEUS GESTIONATS PEL GOVERN
2018	58.538
2019	62.838
2020	24.290
2021	32.493
2022	60.273
2023	68.170

2023	PLANDOLIT	FARGA ROSSELL	CASA RULL	ESPAI COLUMBA	CASA DE LA VALL	MUSEU DE L'AUTOMÒBIL	POSTAL	ERA DEL RASER	TOTAL
Gener	638	43	145	282	563	398	114	92	2.275
Febrer	378	88	114	425	689	352	37	58	2.141
Març	668	253	156	325	1.368	539	174	39	3.522
Abril	1.105	88	215	720	1.200	556	356	35	4.275
Maig	1.349	322	205	495	2.058	836	82	52	5.399
Juny	3.309	901	202	579	2.478	823	327	1.636	10.255
Juliol	1.523	764	341	1.123	2.808	1.307	142	160	8.168
Agost	2.109	1.009	504	1.742	2.932	2.095	303	334	11.028
Setembre	1.832	849	382	753	2.818	1.298	325	37	8.294
Octubre	1.149	552	300	1.097	2.188	712	291	62	6.351
Novembre	749	265	235	172	1.111	338	176	124	3.170
Desembre	781	118	145	431	844	515	328	130	3.292
TOTAL	15.590	5.252	2.944	8.144	21.057	9.769	2.655	2.759	68.170

Perquè explorant el passat,
il·luminem el present per imaginar el futur.